

Praha 7.8.2005

44

Činnost oboru gastroenterologie v ČR v letech 2000 - 2004

Activity in branch of gastroenterology in the CR in the years 2000 - 2004

Souhrn

Tato Aktuální informace uvádí počet ordinací a jejich personální zabezpečení, dále počty ošetření a počty léčených pacientů. V roce 2004 pracovalo na 267 pracovištích 268 lékařů (úvazek + smluvní pracovníci), kteří měli v péči téměř 1/2 milionu pacientů.

Summary

This Actual information presents the numbers consultation rooms, numbers of health personnel involved, numbers of examinations and numbers of treated patients. In 2004 year 268 physicians worked in 267 health establishments and cured nearly half million patients

Výchozím zdrojem dat pro tuto Aktuální informaci je Roční statistický výkaz o činnosti zdravotnických zařízení pro obor gastroenterologie A (MZ) 1-01, který byl zahrnut do Programu statistických zjišťování Ministerstva zdravotnictví. Výkaz vyplňuje samostatně každé ambulantní gastroenterologické oddělení (pracoviště), včetně ambulantních částí nemocnic, ve všech zdravotnických zařízeních bez ohledu na jejich zřizovatele.

Personální zabezpečení

Za posledních pět let počet samostatných gastroenterologických pracovišť každoročně narůstal až na současných 267. Zvýšení souvisí s vyčleněním těchto pracovišť z interních oddělení. S nárůstem počtu pracovišť - zpravodajských jednotek došlo také logicky ke zvýšení úvazků pracovníků, počtu ošetření a v přímé relaci s tím i pacientů. Počet lékařských úvazků za toto období vzrostl o 29 %. V roce 2004 se změnila struktura sledovaných zdravotnických nelékařských pracovníků, a proto tyto počty nejsou za uvedené období plně srovnatelné.

Od roku 2000 do roku 2004 se počet léčených pacientů na jeden úvazek lékaře zvýšil o 154 osob (9 %).

Pracovníci a počty pracovišť		2000	2001	2002	2003	2004
Počet samostatných pracovišť		211	224	240	252	267
Lékaři	fyzické osoby	379	405	426	442	479
	úvazek + smluvní pracovníci	208,41	222,82	241,72	256,27	268,26
SZP, ZPBD	fyzické osoby	395	453	469	484	510
	úvazek + smluvní pracovníci	325,77	353,43	384,07	395,91	411,88

Poznámka: SZP do roku 2003, od r. 2004 zdravotničtí pracovníci bez odborného dohledu - ZPBD

Ošetření - vyšetření

Gastroenterologie se zabývá diagnostikou, terapií, prevencí, epidemiologií, rehabilitací a výzkumem chorob trávicího ústrojí. Tyto choroby výrazně ovlivňují celkový zdravotní stav populace a jsou významné po společenské a ekonomické stránce. Jak ukazuje níže uvedená tabulka, za posledních pět let se zvýšily počty ošetření - vyšetření (dále jen ošetření) a odpovídá to nárůstu počtů léčených pacientů. V roce 2004 bylo provedeno o 299 401 ošetření více než v roce 2000 (+39 %).

Podobně to bylo u léčených pacientů, kde registrujeme nárůst o 141 151 osob (+40 %). Počet ošetření na 1 léčeného pacienta zůstává v posledních letech na stabilní úrovni. Každý léčený pacient v průměru navštívil gastroenterologa dvakrát ročně.

Při celkovém počtu 4 072 ošetření na 1 lékaře za rok (2004), vychází průměrná doba jednoho ošetření na 25 minut (při 220 pracovních dnech ročně a 8 hodinách denně). S rostoucím počtem ošetření na jednoho lékaře se tato doba pozvolna zkracuje.

Počty ošetření - vyšetření a počty léčených pacientů		2000	2001	2002	2003	2004
Počet ošetření - vyšetření	celkem	792 900	858 757	924 979	1 009 379	1 092 301
	na 1000 obyvatel	77	84	91	99	107
	na 1 úvazek lékaře	3 805	3 854	3 827	3 939	4 072
	na 1 léčeného pacienta	2,3	2,4	2,2	2,3	2,2
Počet léčených pacientů	celkem	347 837	365 320	415 789	446 222	488 988
	na 1000 obyvatel	34	36	41	44	48
	na 1 úvazek lékaře	1 669	1 640	1 720	1 741	1 823

Dispenzarizovaní pacienti pro vybranou diagnózu

Jde o pacienty trpící určitou chorobou, kteří jsou pod stálým lékařským dohledem. Jeden pacient může být uveden i vícekrát, pokud je sledován pro více diagnóz. Je však nutné poznamenat, že se nejedná o úplný výčet pacientů s těmito diagnózami, neboť zde nejsou zahrnuti pacienti léčící se v nemocnicích. Choroby trávicí soustavy se vyznačují vysokou frekvencí. Jak vyplývá ze statistických dat, nemocnost obyvatelstva ve vztahu ke gastroenterologickým onemocněním se při porovnání s předchozími roky téměř u všech sledovaných diagnóz a věkových skupin zvýšila. U Crohnovy nemoci, refluxní choroby jícnu a ulcerózní kolitidy byl nárůst výraznější - kolem 50 % od roku 2000. Pouze u diagnózy choledocholithiasis byl zaznamenán minimální pokles.

Rok	Dispenzarizovaní pacienti na 10 000 obyvatel (podle věku a onemocnění)							
	celkem	0 - 19 let	20 - 64 let	65 let a více	celkem	0 - 19 let	20 - 64 let	65 let a více
	Crohnova nemoc				ulcerózní kolitida			
2000	6,4	2,3	8,3	4,3	10,7	3,1	13,6	9,9
2001	6,5	2,7	8,2	4,7	11,1	3,1	14,2	10,2
2002	7,6	3,0	9,6	5,9	12,8	3,4	16,0	13,0
2003	8,5	3,5	10,7	6,4	13,9	3,4	17,3	14,3
2004	9,6	4,1	11,6	8,8	15,4	3,8	18,9	17,4
	chronická pankreatitida				fibróza a cirhóza jater			
2000	10,2	0,9	12,8	13,8	11,8	0,6	14,6	17,4
2001	9,6	1,0	12,0	12,7	11,0	0,7	13,5	15,9
2002	10,1	0,8	12,6	13,4	11,2	0,5	13,9	16,2
2003	10,6	0,7	13,0	15,2	12,9	0,7	16,1	17,3
2004	11,3	0,7	13,5	17,3	13,6	0,8	16,0	22,4
	refluxní choroba jícnu				choledocholithiasis			
2000	30,8	8,2	35,8	44,8	8,3	0,6	8,9	18,4
2001	33,2	8,5	39,0	46,8	8,4	0,5	9,2	17,5
2002	39,4	10,3	46,1	55,0	8,4	0,5	9,2	16,9
2003	42,7	10,1	50,6	57,8	8,2	0,7	8,5	18,4
2004	47,9	11,1	53,7	78,0	8,1	0,5	8,0	20,3

Zvláštním rysem gastroenterologie je výrazná závislost na specializovaných diagnostických a terapeutických metodách, které jsou opět podmíněny úrovní, rozvojem a dostupností zdravotnické techniky. Proto narůstající počet pacientů nemusí být důsledkem zvýšení nemocnosti ale lepší diagnostikou.

Nejčastějším důvodem dispenzarizace byla v celorepublikovém měřítku refluxní choroba jícnu, což byla zároveň diagnóza, u které byl zjištěn nejvyšší nárůst. V roce 2004 bylo na ni dispenzarizováno 48 905 pacientů, tj. nárůst o 55 % během posledních pěti let.

Druhou nejčastější diagnózou byla ulcerózní kolitida. V roce 2004 pro ulcerózní kolitidu bylo dispenzarizováno 15 743 pacientů, což představuje nárůst za sledované období o 44 %.

Stejně závažný nárůst počtu dispenzarizovaných pacientů na 10 000 obyvatel zaznamenáváme u diagnózy Crohnova nemoc, která je však ze sledovaných diagnóz nejméně častým důvodem dispenzarizace. V roce 2004 pro Crohnovu nemoc bylo dispenzarizováno 9 808 pacientů, tj. nárůst o 49 % během posledních pěti let.

Vypracovala: Barbara Dadiková